

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 04.11.20104. november 2010 i Oslo tingrett

Saksnr.: 10-013482TVI-OTIR/01

Dommer: Dommerfullmektig Mari Kimsås

Saken gjelder: Spørsmål om opphavsrett, krenkelse av åndsverk og brudd på markedsføringsloven Krenkelse av åndsverk, ulovlig etterligning m.m., jf. åndsverkloven § 2 og markedsføringsloven §§ 30 og 25.

ITV Studios Limited	Advokat Beate Brevik,
ITV Global Entertainment Limited	Advokat Beate Brevik,
Silverback AB	Advokat Beate Brevik,
Viasat Broadcasting Uk Ltd	Advokat Lars Guttorm Norheim v/advokatfullmektig Hallvard Fæhn Oftebro

mot

Tvnorge AS	Advokat Edvard Arman Tveten
Monster Entertainment AS	Advokat Per Raustøl v/advokatfullmektig Rune Opdahl

DOM

Sakens gjelder hvorvidt TV-formatet "Come Dine With Me" (CDWM) nyter opphavsrettslig vern. For det tilfellet at formatet nyter slikt vern, blir spørsmålet om underholdningsstripen "4 Stjerner Middag" (4SM) på TVNorge krenker opphavsretten, samt hvilke eventuelle rettsvirkninger dette kan få. Skulle retten finne at 4SM ikke krenker opphavsretten, blir spørsmålet om det foreligger brudd på markedsføringsloven § 25 og/eller § 30.

I Kort om sakens parter

1. Saksøkerne

ITV Studios Ltd. (tidligere Granada Media Group Ltd. og International Television Enterprises London Ltd.) driver blant annet utvikling og produksjon av TV-formater. ITV Studios Ltd. (ITV S) eier ITV Global Entertainment Ltd. (tidligere Granada International Media Ltd.). ITV Global Entertainment Ltd. (ITV G) er en stor internasjonal distributør og lisensgiver av TV-formater. Viasat eies av Moderen Times Group (MTG), som driver egne fri-TV- og betalingskanaler. Viasat har sendelisens og redaktørkontroll for den kommersielle TV-kanalen TV3. Viasat kringkaster TV3 i Norge, selv om deler av dette administreres av TV3 AS. TV3 har ingen egen produksjonsavdeling. I mai 2008 ble det svenske produksjons- og distribusjonsselskapet Silverback AB (Silverback) en del av Viasat-konsernet.

2. De saksøkte

TVNorge AS (TVN) ble etablert i 1981, og er en kommersiell TV-kanal som finansieres av reklameinntekter. Selskapet eies av ProSiebenSat1 Media AG (P7S1), som er et privat tysk mediekonsern. Konsernet eier en rekke TV-kanaler i Europa, herunder TV2 Ungarn, Prima TV Romania og Kanal 5 Danmark. TVN har ingen egen produksjonsavdeling. Monster Entertainment AS (Monster) ble etablert i 2001 og driver med utvikling og produksjon av TV-program, reklamefilm og spillefilm. Monster har produsert programmer for samtlige norske TV-kanaler.

II Framstilling av saken

Etter avtalen av 1. januar 2005 mellom det som i dag er ITV G og ITV S, ble ITV G utpekt som ITV S' eksklusive agent/distributør når det gjaldt rettigheter til ITV S' TV-formater, omtalt som formatkatalogen.

Det finnes ingen universell definisjon på hva et TV-format er. I juridisk teori er det oppstilt følgende definisjon, jf. Ole-Andreas Rognstad, Opphavsrett 2009, side 90:

"TV-formater [også kalt konsepter] kan defineres som den systematiske sammensetning av de faste eller gjennomgående elementer som gjentas i en serie av TV-programmer."

Organisasjonen Format Recognition and Protection Assosiation (FRAPA) har laget følgende definisjon:

”Format recognition is an ordering of television elements, both unique and common, such that a distinctive narrative progression is created.”

TV-formater omsettes/lisensieres gjerne til forskjellige land, og resulterer i mer eller mindre ensartede programserier over landegrensene. Programkonseptene nedfelles i en manual kalt ”bibel”, som inneholder instruksjoner om hvordan programmet skal være. Detaljeringsgraden vil blant annet avhenge av hvilke og hvor omfattende lokale tilpassninger lisenshaveren kan gjøre.

Etter punkt 5 i avtalen mellom ITV G og ITV S, ble ITV G gitt følgende distribusjonsrett:

”...to approve the terms and conditions of all agreements for the licensing of the Format Rights [Rights: the sole and exclusive right to negotiate and conclude in Licensee’s own name agreements for the distribution, exhibitions, etc.]...”

Ved avtale av 13. mai 2008 overførte ITV G i korte trekk følgende rett til Silverback:

”The right for the Licensee [Silverback] to pitch for and obtain commission from a local broadcaster in any on of the Territories to produce a new television programme based on the Format.”

Nell Butler utarbeidet TV-formatet CDWM, og solgte dette til ITV S. I 2004 lisensierte den engelske TV-kanalen Channel 4 formatet, og det første programmet av CDWM ble sendt på denne kanalen i 2005. I perioden 2005 til 2009 er det sendt ni sesonger av CDWM på Channel 4.

Etter den ovennevnte avtalekjede skulle Silverback forsøke å skaffe interessenter til ITV-selskapenes formatkatalog, herunder CDWM-formatet, i Skandinavia - for deretter å inngå eksklusive lisensavtaler med interessentene i de respektive skandinaviske landene.

I 2007 inngikk Silverback en avtale med Monster der Monster ble Silverbacks eksklusive samarbeidspartner på det norske markedet. Formålet var at Monster og Silverback begge skulle promotere de formater Silverback til enhver tid hadde lisensrettighetene til overfor norske TV-kanaler. TV-kanalene som valgte å produsere og sende formatene skulle betale lisensvederlag til Silverbak og engasjere Monster som produsent. For denne markedsposisjonen skulle Monster betale 25 % av sin dekningsgrad (påslaget i produksjonsbudsjettet) i vederlag til Silverback. Samarbeidsavtalen ble av formelle grunner sagt opp av Monster 15. oktober 2008 idet Monster skulle selges – selskapet måtte i denne sammenheng ”vaskes” for alle avtaler. Etter oppkjøpet ville det igjen være

anledning til å inngå en tilsvarende samarbeidsavtale, og partene hadde et felles ønske om å fortsette samarbeidet.

I september 2008 inngikk TVN en opsjonsavtale med Silverback. Opsjonsavtalen ga TVN en eksklusiv rett til å vurdere om de skulle kjøpe CDWM-formatet for å produsere egne programmer basert på formatet. I forbindelse med inngåelsen av opsjonsavtalen ønsket Silverback å forhåndsavtale at TVN skulle betale et formatvederlag på 6 % av produksjonsbudsjettet. Dette ønsket ikke TVN, og spørsmålet om formatvederlagets størrelse ble derfor holdt åpent for senere forhandlinger. Opsjonen kunne gjøres gjeldende i en periode på ca. åtte uker.

Siden Monster var tiltenkt rollen som produsent, mottok Monster i 2008 kopier av episoder av den engelske versjonen av CDWM og produksjonsbibelen for CDWM i papirformat. TVN mottok etter hvert produksjonsbudsjettet for ett program av den svenske versjonen av CDWM, et par kopier av den svenske CDWM-serien som hadde blitt sendt på lufta og offentlig tilgjengelige ratingtall.

I opsjonsperioden var det diskusjoner mellom TVN og Silverback om hvilke tilpasninger som kunne gjøres i CDWM-formatet. Det ble 30. oktober 2008 arrangert et møte mellom TVN og Silverback, der bruk av kjendiser som deltakere i stedet for amatører samt muligheten for å lage et program med varighet på én time (45 minutter uten reklamepauser) i stedet for 30 minutter ble diskutert. Partene er uenige om hva som ble konklusjonen med hensyn til muligheten for nevnte tilpassninger. Imidlertid er det på det rene at TVN 6. november 2008 per e-post mottok en skisse fra Silverback, sendt via Monster, på hvordan det kunne åpnes for én-times søndagssendinger. På bakgrunn av Vegard Nøss sin innstilling av 24. oktober 2008 til TVNs redaktørmøte, samt TVNs oppfatning av at Silverback ikke kunne akseptere TVNs ønskede tilpassninger, sendte programsjefen i TVN, Jarle Nakken, 12. november 2008 følgende e-post til Silverback v/Anna Bråkenhielm og Monster v/Trond Kvernstrøm:

”[...] Etter å ha analysert konseptet, sett på schedulen vår og gått igjennom budsjettene enda en gang har vi kommet frem til konklusjonen om at vi ikke går videre med dette prosjektet. [...] Beklager at dette har tatt lang tid, men vi har virkelig forsøkt å snu alle steiner i dette tilfellet. [...]”

Etter dette inngikk Silverback 5. februar 2009 en tilsvarende opsjonsavtale med Viasat vedrørende CDWM-formatet. På bakgrunn av Monsters samarbeid med Silverback, var Monster også denne gang i dialog med Viasat vedrørende en eventuell produksjon.

I et P7S1-møte 29. mars 2009 under den årlige TV-messen i Cannes, ble TVN v/Harald Strømme presentert for TV2 Ungarn sitt TV-program ”Fish on the Cake”

(FOTC). Dette var et matprogram med kjendiser, som hadde gjort stor suksess. Daniela Matei i SBS Broadcasting Group (som eies av P7S1) ville derfor at flere innen P7S1-konsernet skulle adoptere denne suksessen.

Den 29. mars 2009 hadde også Monster v/Trond Kvernstrøm og Silverback v/Anna Bråkenhielm et møte for å forsøke å komme til enighet om de økonomiske vilkårene partene imellom. Partene kom ikke til enighet, og Silverback ga Monster beskjed om at de ikke var ønsket som produsent av CDWM for Viasat. Imidlertid hadde Viasat på sin side gjort det klart at de ønsket Monster som produsent og at produksjonsselskapet Strix måtte holde seg unna en CDWM-produksjon.

Etter at TVN hadde blitt kjent med uenigheten mellom Monster og Silverback, besluttet TVN v/Harald Strømme at de ønsket å gå videre med Monster for å se på mulighetene for å lage en norsk versjon av FOTC med sendestart høsten 2009. TVN v/Eivind Landsverk tok derfor 1. april 2009 kontakt per e-post med TV2 Ungarn, med kopi til Daniela Matei, og fikk svar fra Daniela Matei om at det beste ville være om det ble sendt en produsent til Bukarest eller Budapest for å følge det neste opptaket samt gjøre seg nødvendige erfaringer. Dette var bakgrunnen for at Erlend Rødeggen fra Monster tok kontakt med det ungarske produksjonsselskapet Paprika. Erlend Rødeggen dro 5. april 2009 til Ungarn for å overvære et opptak av FOTC hos Paprika, samt snakke med redaktører, klippere, osv. På dette tidspunkt hadde det blitt sendt 212 episoder av FOTC i Ungarn. Rødeggen ble også gjort kjent med at en konkurrent av TV2 Ungarn, RTL Televisjon Ungarn, hadde forsøkt å sende et CDWM-basert program parallelt, men at kanalen på grunn av konkurransen med FOTC etter kort tid gikk over til kun å bruke kjendiser i sine matprogram.

Siden produksjonsbibelen til FOTC kun forelå på ungarsk, utarbeidet Erlend Rødeggen en såkalt "minibibel". Videre utarbeidet han et utkast til produksjonsbudsjett, fremdriftsplan og kjendisliste, som ble oversendt TVN.

Ved e-post av 28. april 2009 fra Trond Kvernstrøm i Monster, fikk Viasat v/Trygve Rønningen opplysninger om at TVN skulle produsere et matprogram med kjendiser, med Monster som produsent. Monster ønsket ikke å foreta en parallell produksjon av CDWM for Viasat idet Trond Kvernstrøm vurderte det slik at TVNs program var for "tett på" CDWM. Partene er uenige i hva Viasat kunne trekke ut av denne informasjonen. Viasat hevder at opplysningen gjorde dem bekymret for om programmet kunne likne på "Noe for Hellstrøm".

Den 24. mai 2009 trykket VG en artikkel om TVNs programserie "Middag hos meg" (tidligere programtittel) som skulle sendes i en stripe høsten 2009. Det oppsto etter dette en tvist mellom TVN og Viasat om hvorvidt TVNs produksjon og kringkasting av 4SM var en opphavsrettslig krenkelse av CDWM-formatet. Dette ble fulgt opp av ITV G som 25. juni

2009 sendte brev til TVN og Paprika. Brevene ble besvart, og det har etter dette vært en del korrespondanse mellom de nevnte parter.

TVN sendte den første episoden av "4SM – halv åtte" 10. august 2009, og stripen ble over en 10-ukersperiode sent fire dager i uken i tidssloten 19:30 til 20:30. TV3 sendte den første episoden av "Klokka åtte hos meg" én uke senere, nemlig 17. august 2009. Programmet ble sendt på TV3 mandag til torsdag i tidssloten 20:00 til 20:30.

Saksøkerne fremmet 31. august 2009 begjæring om midlertidig forføyning overfor TVN, med krav om stans av all videre markedsføring, produksjon og kringkasting av TVNs program 4SM. Det ble avholdt muntlige forhandlinger, og ved Oslo byfogdembetets kjennelse av 16. september 2009 ble begjæringen ikke tatt til følge. Byfogden viste til at CDWM-formatet manglet opphavsrettslig vern, og at TVN heller ikke hadde opptrådt i strid med markedsføringsloven. ITV-selskapene, Silverback og Viasat anket byfogdens kjennelse til Borgarting lagmannsrett. Under saksforberedelsen til lagmannsretten ble TV3s programserie endret noe. Serien skiftet tittel til "Celeber middag", episodene ble utvidet til én times sendinger fire dager i uken i tidssloten 19:30 til 20:30 og amatør deltakerne ble byttet ut med personer med en viss kjendisstatus. Anken ble ved Borgarting lagmannsretts kjennelse av 27. januar 2010 enstemmig forkastet. Lagmannsretten tok ikke stilling til hvorvidt de ankende parters hovedkrav og sikringsgrunn var sannsynliggjort, men fant etter en avveining av partenes interesser i saken - slik de fremsto på avgjørelsestidspunktet - at forføyningskravet fremsto som uforholdsmessig, slik at anken uansett ikke burde tas til følge.

I sesong 2 (våren 2010) sendte TVN 52 episoder av 4SM.

Saksøkerne stevnet 22. januar 2010 de saksøkte inn for Oslo tingrett. Det ble inngitt rettidig tilsvarende, og hovedforhandling ble avholdt i perioden 31. august til 7. september 2010. Partsrepresentantene møtte med sine prosessfullmektiger, og avga forklaringer. Det ble avhørt 12 vitner, og ellers foretatt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

III Saksøkernes påstandsgrunnlag

Saksøkerne har for det alt vesentligste sammenfallende påstandsgrunnlag. Der en eller flere av saksøkerne har særlige eller avvikende påstandsgrunnlag vil dette klargjøres særskilt.

1. Åndsverkloven

Prinsipielt må retten legge til grunn at TV-formater kan ha verkshøyde, og at TV-formatet CDWM må anses som et åndsverk som ITV S har eneretten til, jf. åndsverkloven § 1 og § 2. Utgangspunktet er at rettsbeskyttelsen inntreffer når opphavsmannens idéer, tanker, planer, mv. har fått et ytre gjenkjennelig preg som tredjemann kan gjøre seg kjent med. Terskelen for at en frembringelse har funnet sted er lav.

Når det gjelder programkonsepter spesielt, er det støtte i dansk juridisk litteratur for at disse gjennom den strukturerte sammenstillingen av en rekke beskyttede og ubeskyttede elementer kan ha verkshøyde, jf. Hanne Kirk Deichmann, Programkonsepter, 2002, side 244-245. Et tilsvarende resonnement er lagt til grunn i den nederlandske høyesterettsavgjørelsen av 16. april 2004 der TV-formatet ”Survivor” ble gitt opphavsrettslig vern.

Ved vurderingen av om CDWM-formatet har verkshøyde, må retten vektlegge at dette er et tydelig format, som gir en klar anvisning på hvordan programmet skal forløpe med faste underpunkter/innhold. Dette har materialisert seg både i formatbibelen, øvrige beskrivelser av formatet og de enkelte TV-programmene som er laget. Det er sammensetningen og oppbygningen av elementene i formatet som bidrar til å gi verket originalitet og særpreg, herunder var CDWM-formatet først ute med å benytte en såkalt ”voice over”. CDWM-formatets særpreg endres ikke ved de lokale tilpassninger som er gjort i de forskjellige TV-territoriene. Hadde det ikke vært for dette særpreget, ville ikke formatet ha vært lisensiert til 25 land/territorier.

Opphavsretten skal tilrettelegge for nyskapning og kreativitet, samt beskytte investeringer og innsats, og en for vidtrekkende idélære vil fremme kopiering på bekostning av nyskapning. ITV S har nedlagt betydelige investeringer i utviklingen av formater, når en ser hen til at det må vrakes mange ideer og bearbeidelser av disse før et format finner sin form.

Opphavsretten innebærer intet forbud mot inspirasjon, men her må retten legge til grunn at de saksøkte urettmessig har kopiert og tilgjengeliggjort CDWM-formatet for allmennheten ved å produsere og kringkaste 4SM, jf. åndsverkloven § 2. Det avgjørende for denne vurderingen er de mange likhetstrekk som foreligger mellom CDWM-formatet og 4SM, og om de alt i alt gir inntrykk av å være ”samme verk” som originalverket. De enkelte program som er produsert etter lisens på CDWM-formatet må anses som kopier av formatet, slik at det ikke vil være av betydning for krenkelsesvurderingen om 4SM sammenliknes med CDWM-formatet eller konkrete episoder som er laget i de forskjellige territoriene – enkeltepisodene har uansett verkshøyde. Når det gjelder de få elementer av ulikheter som de saksøkte har søkt å fremheve – både for 4SM sesong 1 og 2, gjøres det gjeldende at disse uansett må anses som ulovlige bearbeidelser av åndsverket. De saksøktes anførsel om at det vanlige i TV-bransjen er at programmer med et likt tema, oppbygning og struktur eksisterer side om side kan ikke vektlegges. Det vises til at det ikke er ført bevis for eventuelle avtaleforhold eller liknende som vil kunne kaste lys over problemstillingen.

Det må under enhver omstendighet legges til grunn at det ikke foreligger noen dobbeltfrembringelse, og at årsaken til at 4SM fremstår som en kopi av CDWM-formatet er at de saksøkte hadde kjennskap til CDWM-formatet, de svenske programmene og

FOTC-produksjonen da 4SM ble produsert. De saksøkte har bevisbyrden for sin anførsel om at FOTC-produksjonene ikke krenker opphavsretten til CDWM-formatet. FOTC kan ikke anses som et selvstendig verk, og det må uansett hensyntas at de saksøkte har lagt seg nærmere CDWM enn FOTC. ITV S reagerte prompte på FOTC-produksjonene, og har aldri akseptert eller gitt sitt (stilltiende) samtykke til en slik frembringelse av CDWM.

Når det gjelder krenkelsesvurderingen vil subjektive elementer få betydning både i forhold til spørsmålet om det foreligger en krenkelse og i forhold til sanksjonene knyttet til en krenkelse etter åndsverkloven.

2. Markedsføringsloven

Det må legges til grunn at det parallelt med krenkelsen av opphavsretten, foreligger krenkelse av markedsføringsloven § 25 og/eller § 30. For det tilfellet at retten skulle komme til at det ikke foreligger noen krenkelse av opphavsretten, gjøres anførselen gjeldende på subsidiært grunnlag.

Markedsføringsloven § 30

I nærværende sak har de saksøkte produsert og kringkastet en etterlikning, hvor etterlikningen fremstår som urimelig grunnet utnyttelsen av andres innsats, jf. markedsføringsloven § 30. ITV S' totale årlige utviklingskostnader er i størrelsesorden £ 10 millioner, og en utnyttelse av formatets suksess må følgelig anses som utnyttelse av andres innsats. Ved vurderingen av om utnyttelsen har vært urimelig må også partenes tidligere forbindelser vektlegges, jf. Rt. 1959 side 712 (side 713).

Det foreligger forvekslingsfare mellom etterlikningen 4SM og CDWM-formatet, eventuelt de enkelte programmene som er produsert etter lisens og som må anses som kopier av formatet, jf. markedsføringsloven § 30. Programmene fremstår som like, og de har samme seerprofiler. På denne bakgrunn er det en presumpsjon for at det foreligger et tilfelle av etterlikning, særlig når det ses hen til at det her ikke er tale om noen parallellfrembringelse.

Når det gjelder forvekslingsfaren, er det ikke avgjørende om seerne vet hvilken kanal de ser på all den tid også indirekte forvekslingsfare faller inn under markedsføringsloven § 30, jf. Are Stenvik, Rettsbeskyttelse av forretningskonsepter og -metoder, 2002, side 551. Dette innebærer at selv om likheten ikke er så stor at kundene blander sammen produktene, vil markedet få assosiasjoner til CDWM-formatet eller CDWM-produksjoner, noe som medfører skade på markedsposisjonen til formatet. For øvrig viser reaksjonene i markedet at 4SM og "Klokka åtte hos meg" oppfattes som samme program, jf. artikkelen i VG 17. august 2009.

Begge de saksøkte har en selvstendig plikt til å forsikre seg om at deres produkt er i overensstemmelse med bestemmelsene i markedsføringsloven. De saksøkte kan ikke gå fri ved å henvise til at 4SM er basert på FOTC, når FOTC også krenker CDWM-formatet. For

øvrig er det flere ulikheter mellom 4SM og FOTC, noe som gjør at 4SM er likere CDWM-formatet. Videre har de saksøkte plikt til å utnytte de variasjonsmuligheter som foreligger, jf. Rt. 2000 side 110 (side 115/116). Markedsføringsloven § 30 kan påberopes av alle saksøkerne idet de alle har ytt en innsats og at innsats i markedsføringsloven § 30 sin forstand ikke forutsetter opphavsrettslig vern, jf. uttalelsene i Rt. 2005 side 1560 avsnitt 29.

Markedsføringsloven § 25

Generalklausulen i markedsføringsloven § 25 har et videre anvendelsesområde enn spesialbestemmelsen i markedsføringsloven § 25, og vil særlig være aktuell der saken gjelder tjenester og ikke varer. TV-programmer må anses som tjenester. Idet både subjektive og objektive momenter vil være relevante ved vurderingen av om det foreligger brudd på god forretningsskikk, vil partenes tidligere avtaleforhold/tillitsforhold måtte vektlegges.

Når det gjelder subjektive forhold hos Monster, vises det særlig til at Monster hadde kjennskap til CDWM-formatet og Viasats planer for sin eventuelle norske versjon, herunder bruk av kjendiser. Videre vises det til at Viasat tydelig hadde uttalt at de ønsket Monster som produsent og at Monster ikke meddelte Viasat at de likevel ikke ville produsere CDWM for Viasat på et så tidlig tidspunkt som mulig.

Når det gjelder subjektive forhold hos TVN, vises det særlig til TVNs tidligere avtaleforhold med Silverback, at TVN hadde inngående kjennskap til CDWM-formatet og at det var svært aktuelt å lansere CDWM i Norge fordi de var kjent med at Viasat hadde få valgmuligheter når det gjaldt valg av stripe for høsten 2009. På denne bakgrunn måtte det ha fremstått som klart for TVN at de ville konkurrere med Viasat dersom Viasat utøvde opsjonen. Det fremstår som påfallende at TVN fremskyndet kringkastingen av 4SM slik at de hadde premiere én uke før Viasat. Ved å lansere samme format som Viasat, med overlappende sendetid – og med kjendiser, var TVN sikret en seertallsseier på bekostning av Viasat. TVN var ikke i god tro, og tok en bevisst og kalkulert risiko.

3. Særlige merknader knyttet til vurderingene etter åndsverkloven og markedsføringsloven

De endringene som ble gjort med 4SM i sesong 2 stiller verken saksøkernes prinsipale eller subsidiære anførsler i noe annet lys siden krenkelsen allerede forelå da endringene ble gjort. Under enhver omstendighet måtte endringene vært langt mer omfattende om de skulle vært tillagt betydning.

Avgjørelsen fra Oslo byfogdembete av 16. september 2009 kan ikke tillegges særlig vekt da bevisbedømmelsen på flere avgjørende punkter er feil.

4. Kontraksrettslige forpliktelser

De saksøkte har gjennom henholdsvis Monsters samarbeidsavtale med Silverback og TVNs opsjonsavtale med Silverback uttrykkelig anerkjent at CDWM-formatet er gjenstand for rettslig beskyttelse. Det foreligger kontraktsbrudd på de saksøktes side, slik at de etter kontraktene er erstatningsansvarlige for det tap Silverback er påført som følge av dette.

Det er intet i veien for at retten tar stilling til om TVN gjennom opsjonsavtalen med Silverback har anerkjent at CDWM-formatet nyter opphavsrettslig vern, selv om kontrakten er undergitt svensk rett og inneholder en voldgiftsklausul, jf. avtalens punkt 17. Avtalens punkt 17 får kun anvendelse dersom det oppstår tvist om avtalens gyldighet. Det er ikke nødvendig med kunnskap om svensk rett for å ta stilling til dette. Under enhver omstendighet må retten vektlegge kontraktsbruddet i vurderingen av om markedsføringsloven § 25 er krenket.

5. Særlig om medvirkning

Det foreligger selvstendige ansvarsgrunnlag for begge de saksøkte. Ingen av de saksøkte har vært i god tro med hensyn til produksjon og kringkasting av 4SM. Begge de saksøkte parter har vært tett involvert og har hatt oversikt over situasjonen i markedet, herunder markedsposisjonen til CDWM-formatet. Under enhver omstendighet må Monsters handlinger anses som en nødvendig forutsetning for TVNs krenkelse og vise versa, både i forhold til vurderingen etter åndsverkloven og etter markedsføringsloven. Medvirkeransvaret er uttrykkelig slått fast i åndsverkloven § 55 første ledd, jf. § 54 tredje ledd.

6. Ytringsfriheten

Ytringsfriheten kan her ikke uthule opphavsmannens enerett etter åndsverkloven § 2 eller forbudet som følger av markedsføringsloven § 30 og/eller § 25. Ingen av saksøkerne hevder å ha "enerett" på genren matprogram, og de saksøkte kan derfor fremme sine ytringer innen denne genren på en annen måte enn å kopiere CDWM-formatet. Videre vises det til de saksøktes ytringsmuligheter som ligger i sitatretten, jf. åndsverkloven § 25.

7. Vederlagskrav / erstatning / berikelse

Krav fra ITV S, ITV G og Silverback

Retten må tilkjenne ITV S, ITV G og Silverback et skjønnsmessig vederlagskrav, enten det skulle foreligge en krenkelse av opphavsretten eller brudd på markedsføringsloven. Det vil i medhold av det ulovfestede prinsipp vedrørende rettstridig utnyttelse av andres verdier, ikke være behov for å dokumentere det økonomiske tapet for et slikt vederlagskrav, jf. Ingvild Mestad, Erstatning ved krenkelse av markedsføringslovens bestemmelser til vern om immaterielle verdier, Lov og Rett (LoR) 2001 side 610, punkt 3.2. Prinsippet om krav på vederlag for manglende betaling fremgår av åndsverkloven § 55 annet ledd. At Viasat har betalt lisensavgift for bruk av CDWM-formatet, har ingen betydning for ITV S, ITV G og Silverbacks vederlagskrav. Vederlagskrav kan kreves som et alternativ til erstatning for

økonomisk tap, men preventive hensyn tilsier at vederlagskrav også kan fremmes parallelt med erstatningskrav.

Når det gjelder størrelsen på vederlagskravet mot TVN, må retten ta utgangspunkt i Silverbacks krav om 6 % av det totale produksjonsbudsjettet til 4SM, dvs. er 6 % av kr ca. 29,7 millioner, noe som utgjør kr 1 785 600,-. Det vises til at produksjonsbudsjettet var ca. kr 310 000,- per episode, og at det i sesong 1 var 44 episoder, mot 52 episoder i sesong 2.

Når det gjelder størrelsen på vederlagskravet mot Monster, må det tas utgangspunkt i et vederlag på 25 % av dekningsgraden som Monster etter den tidligere samarbeidsavtalen med Silverback skulle betale ved en eventuell produksjon av CDWM. Det tilsier at Monster må betale et vederlag på kr 936 324,-, som utgjør 25 % av en dekningsgrad på vel kr 3,6 millioner (hvorav ca. 2 millioner knytter seg til sesong 2 og 1,6 millioner til sesong 1).

Hensynet til sanksjonssystemets preventive effekt tilsier at det bør koste mer å opptre i strid med loven enn i samsvar med den, jf. Erik Monsen, Nyere, norske dommer om berikelseskrav på immaterialrettens område, Nordisk immaterielt rettskydd (NIR), nr. 4 2007, side 323, punkt 2.3. Retten må ved utmålingen av det skjønnsmessige påslaget se hen til hvor mye de saksøkte har tatt seg til rette og graden av skyld som har vært utvist, slik at påslaget/"tvangslisensen" fastsettes til inntil 50 % av lisensavgiften og produksjonsavgiften, dvs. inntil kr 1 361 000,-.

I tillegg må ITV S, ITV G og Silverback på alminnelig erstatningsrettslig grunnlag tilkjennes erstatning fra de saksøkte for tapt goodwill. De saksøkte har forsettlig svekket CDWM-formatets markedsposisjon ved å produsere og kringkaste 4SM. For det tilfellet at 4SM ikke hadde blitt lansert, ville det ikke oppstått noe goodwilltap for ITV S, ITV G og Silverback. Det er en risiko for at problemene i Norge sprer seg, og det er allerede oppstått problemer i Danmark og Finland. De saksøkte har tatt en kalkulert risiko, og må betale erstatning for tapt goodwill, som forsiktig kan beregnes til ca. £ 1,5 millioner. Dette beløpet er ca. 5 % av ITV-selskapenes goodwill knyttet til CDWM-formatet, når en har trukket ut goodwillverdien knyttet til Storbritannia. For det tilfelle at ITV-selskapene og Silverback skulle vinne frem i nærværende sak, vil selskapene uansett ha tap i goodwill som følge av det som alt har skjedd. Det må legges til grunn at ca. 20 % av goodwilltapedet knytter seg til lidt tap og resten til fremtidig tap.

Krav fra Viasat

De saksøkte må på alminnelig erstatningsrettslig grunnlag betale erstatning til Viasat for forsettlig brudd på markedsføringsloven. Det vises til at de saksøkte ved å produsere og kringkaste 4SM har påført Viasat et tap knyttet til bortfall av reklameinntekter, som følge av reduserte seertall. Tapet tilsvarer differansen mellom forventet/normal inntjening, basert på historiske tall for de aktuelle programtidspunkter, og Viasats faktiske reklameinntekter

fra CDWM. Tapet for sesong 1 (høsten 2009) må fastsettes til kr 3 876 960,-. Retten må ta hensyn til at Viasat også har lidt tap i sesong 2, slik at en konservativ beregning tilsier et totalt tap i reklameinntekter på kr 4 millioner. Denne beregningen har tatt utgangspunkt i 12 reklamespots per program, men den langsiktige effekten av høye seertall er ikke medberegnet.

Det foreligger årsakssammenheng mellom ovennevnte tap og de saksøktes handlinger. Det var en bevisst motprogrammering fra saksøktens side og programmene (4SM og "Klokka åtte hos meg") har samme seerprofil, overlappende sendetid og konkurrerer dermed om de samme seerne. 4SM ble også lansert uken før "Klokka åtte hos meg". Under enhver omstendighet kan ikke kjennskap til TVNs planer medføre at Viasat burde ha avstått fra å inngå en lovlig lisensavtale om produksjon av CDWM for å unngå fare for tap.

Subsidiært berikelseskrav

For det tilfellet at erstatnings- eller vederlagskravene ikke fører frem, må de saksøkte fralegge seg den ekstra fortjeneste de har hatt ved urettmessig å produsere og sende seersuksessen 4SM, jf. åndsverkloven § 55 og det ulovfestede prinsippet om fraleggelse av berikelse. Når det gjelder de subjektive forhold er det tilstrekkelig å påvise uaktsomhet, men her har både TVN og Monster handlet forsettlig.

Ved utmålingen av TVNs berikelse må det tas utgangspunkt i Carat Focus' beregning. Beregningen viser at TVN har hatt en "netto ekstraverdi" på ca. 5,7 millioner i 2009 (sesong 1). Denne beregningen tok hensyn til alle reklameblokkene før, under og etter 4SM, men har ikke tatt hensyn til den langvarige positive effekten av å bli oppfattet som en aktør som leverer gode seertall eller muligheten for årsavtaler med annonsører eller gevinsten av å sende repriser. Det må legges til grunn en tilsvarende berikelse for sesong 2. Hvorvidt TVN ville ha sendt et annet program med stor suksess om de ikke hadde sendt 4SM, er en usikkerhet som TVN må ta risikoen for.

Monsters berikelse knytter seg til dekningsbidraget (vederlaget minus kostnadene) den rettsstridige produksjonen har gitt selskapet. For sesong 1 var dekningsbidraget 13,04 %, dvs. kr 1 615 325,-. For sesong 2 ble det produsert flere episoder, og det må legges til grunn et dekningsbidrag på vel kr 2 millioner (beregningsgrunnlaget er kr 309 000 x 52 episoder).

Siden de saksøkte kun kan fradømmes sin berikelse én gang, vil saksøkerne fordele et idømt berikelseskrav seg i mellom.

8. Rettslig interesse

Når det gjelder de saksøktes anførsel om at ITV G mangler rettslig interesse, vises det til at selskapet har lidt et økonomisk tap og at det således foreligger både faktisk og rettslig interesse. Det økonomiske tapet knyttes til at produksjons- og lisensavgift betales til

Silverback som beholder produksjonsavgiften, men videreformidler lisensavgiften til ITV G, som beholder 30 % og overfører det resterende beløpet til ITV S.

Saksøkernes påstand:

1. TVNorge AS og Monster Entertainment AS forbys å produsere, markedsføre og kringkaste programserien kjent som "4 Stjerners Middag".
2. TVNorge AS og Monster Entertainment AS dømmes in solidum til å betale til ITV Studios Ltd., ITV Global Entertainment Ltd. og Silverback AB et erstatningsbeløp fastsatt etter rettens skjønn.
3. TVNorge AS og Monster Entertainment AS dømmes in solidum til å betale til Viasat Broadcasting UK Ltd. et erstatningsbeløp fastsatt etter rettens skjønn.
4. TVNorge AS og Monster Entertainment AS dømmes in solidum til å betale Viasat Broadcasting UK Ltd.s sakskostnader.
5. TVNorge AS og Monster Entertainment AS dømmes in solidum til å betale ITV Studios Ltd., ITV Global Entertainment Ltd. og Silverback Abs sakskostnader.

IV De saksøktes påstandsgrunnlag

De saksøkte har for det alt vesentligste sammenfallende påstandsgrunnlag. Der den ene eller den andre har særlige eller avvikende påstandsgrunnlag vil dette klargjøres særskilt.

Det kan ikke legges til grunn at ITV G har hatt noe økonomisk tap som de saksøkte kan holdes ansvarlige for, og selskapet har således ikke rettslig interesse. Saksøkerne har i sin prosedyre anført at ITV G beholder 30 % av lisensavgiften, men det er ikke ført noen bevis for dette. De saksøkte må frifinnes for krav fra ITV G.

1. Åndsverkloven

Prinsipalt gjøres det gjeldende at CDWM-formatet ikke nyter opphavsrettslig vern, jf. åndsverkloven § 1. Formatet nyter heller ikke opphavsrettslig vern på avtalerettslig grunnlag. En idé er ikke et åndsverk, men en konkret fremstilling av en idé kan være det. Det må derfor skilles mellom de enkelte TV-programmene og idéen bak programmene. Idéen bak CDWM-programmene er nedfelt i en formatbibel, men dette endrer ikke situasjonen. Det må uansett legges til grunn at formatet er for løst og for generisk for at det kan sies å ha noen spesiell form som gjør det egnet til å være et verk. Videre vises det til at formatet bygger på ideer som må ha vært tenkt før, og at formatet ikke har tilstrekkelig originalitet. De saksøkte har ingen enerett til å produsere programmer med en dramaturgi som gjelder ethvert middagsselskap. De elementer som ikke naturlig hører hjemme i enhver kronologisk fremstilling av et middagsselskap er ulike.

For det tilfellet at retten skulle komme til at CDWM-formatet nyter opphavsrettslig vern, må det subsidiært legges til grunn at de saksøkte ikke har krenket CDWM-formatet, jf. åndsverkloven § 2. Krenkelsesvurderingen etter åndsverkloven § 2 er objektiv, og

saksøkernes anførsel om at subjektive momenter skal vektlegges bestrides. Ved krenkelsesvurderingen er det de objektive, kunstneriske momenter som skal sammenholdes. I nærværende sak er det det som særpreger det engelske programmet sammen med formatbibelen og 4SM, slik det fremsto i sesong 2, som skal sammenliknes, jf. Mozell-dommen (Rt-1995-1908, side 1918). Etter bevisførselen vil CDWM-episoden med Mr. Tartee og 4SM-episoden med Edward Schultheiss utgjøre sammenlikningsgrunnlaget. 4SM bygger ikke på CDWM-formatet, men FOTC-formatet. At ”Klokka åtte hos meg” ikke var tro mot formatet og la seg tettere opp til FOTC-formatet, kan ikke de saksøkte bære ansvaret for. Det svenske CDWM-lisensierte programmet er ikke dokumentert.

Atter subsidiært må det legges til grunn at de saksøkte uansett ikke har handlet uaktsomt.

Åndsverkloven kan ikke påberopes av andre enn rettighetshaveren. Det er ITV S som eventuelt har eneretten til CDWM-formatet. Distributørene, ITV G og Silverback, kan således ikke gjøre krav gjeldende i medhold av åndsverkloven Avtalen av 1. januar 2005 mellom ITV S og ITV G overfører ikke ITV S' eventuelle enerett til CDWM-formatet, jf. avtalens punkt 2, jf. 1.15. Etter avtalen av 13. mai 2008 mellom ITV S og Silverback overføres ingen opphavsrett, jf. avtalens punkt 1.5. De saksøkte må på dette grunnlag uansett frifinnes for krav med hjemmel i åndsverkloven fra ITV G og Silverback. Avtalen av 7. mai 2009 mellom Silverback og Viasat gir Viasat en enerett til CDWM-formatet i Norge, og det stiller seg derfor noe annerledes for Viasat, jf. avtalens punkt 2.

2. Markedsføringsloven

I det følgende forutsettes det at CDWM-formatet ikke har opphavsrettslig beskyttelse, eventuelt at 4SM ikke krenker opphavsretten.

Ved krenkelsesvurderingen etter markedsføringsloven § 30 er ikke likhet mellom produktene det sentrale, men hvorvidt det foreligger en markedsmessig identitet og en utilbørlig tilegnelse av den markedsmessige innsatsen. Bransjenormen må få betydning for hvor listen skal ligge. Det vil her tilsi at også små ulikheter kan være avgjørende.

De saksøkte har ikke krenket markedsføringsloven § 30. Det vises til at det ikke foreligger noen anvendelse av etterliknede produkter som må anses som en urimelig utnyttelse av saksøkernes innsats eller resultater som medfører forvekslingsfare. I tillegg til at de saksøkte ikke har etterliknet CDWM-formatet, er det etter bevisførselen vanskelig å se hvilken selvstendig arbeidsinnsats de forskjellige saksøkerne har utøvd. Fra saksøkersiden er det heller ikke anført at de saksøkte skal ha utnyttet Silverback eller Viasats innsats knyttet til hhv. produksjon av et svensk program og kringkasting av ”Klokka åtte hos meg”. For det tilfellet at retten skulle komme til at det i markedsføringslovens forstand foreligger relevant innsats som kan henføres til de enkelte saksøkerne, vil den beskjedne karakter tilsi at innsatsen ikke er egnet til å bli urimelig utnyttet, eventuelt at innsatsen har

medført resultater som ikke er beskyttelsesverdige. Det er uklart hvem saksøkerne mener at forvekslingsfaren skal vurderes opp imot. For det tilfellet at forvekslingsfaren vurderes opp mot seerne, understrekes det at det ikke er forsøkt ført bevis for dette ved eksempelvis brukerundersøkelser eller lignende, og at et markant flertall av seerne valgte TVNs program fremfor TV3s program, både i sesong 1 og 2, til tross for Viasats endringer i sesong 2. Seere forholder seg til TV-kanaler, ikke hvem som besitter eventuelle rettigheter til et TV-format.

Kjerneområdet for markedsføringsloven § 30 er piratkopiering av kjente merkevarer, noe som avviker fra nærværende sak.

Ved vurderingen av om det foreligger brudd på god forretningsskikk etter markedsføringsloven § 25, må det skilles mellom Monster og TVNs handlinger. Det bestrides at de saksøkte kan identifiseres med hverandre idet betingelseslæren må få anvendelse. For hver av de saksøkte må det således vurderes om de har snyllet på saksøkerne eller utført illojale konkurransehandling overfor dem.

Monster tolker saksøkerne dithen at Monster skal ha handlet i strid med god forretningsskikk ved at selskapet, til tross for kjennskap til CDWM-formatet og Viasats planer for sin eventuelle norske versjon, for sent i prosessen trakk seg som mulig produsent for Viasat, for i stedet å igangsatte produksjon for TVN. Dette bestrides idet Monster som ett av fire produksjonsselskap stadig vil være i parallelle forhandlinger med TV-kanaler og i den forbindelse sitte på sensitiv informasjon om kanalenes programplaner. Monster har opptrådt lojalt, og valgte å produsere for TVN som raskest viste beslutningsdyktighet. For øvrig hadde Silverback ved Anna Bråkenhielm gitt klart uttrykk for at Monster ikke var ønsket som produksjonsselskap. Det kunne ikke kreves at Monster i denne situasjonen skulle avstå fra produksjon for TVN. Monster avklarte situasjonen overfor Viasat umiddelbart etter at Monster 14. april 2009 fikk godkjent produksjonsbudsjettet, og således anså at det var inngått bindende avtale med TVN. Det kan forstås at saksøkerne var skuffet over å måtte ta til takke med det nest beste produksjonsselskapet, men det kan ikke knyttes noe rettslig krav til dette forhold. Det må uansett legges til grunn at de saksøkte ikke har handlet i strid med god forretningsskikk overfor Viasat eller de øvrige motparter, jf. markedsføringsloven § 25. Tvert om gikk Monster langt i å forklare Viasat hva TVNs programplaner var da det ble gjort klart at Monster ikke kunne påta seg produksjon for TV3.

For TVN er det uklart hvilke handlinger saksøkerne mener at TVN skal ha utført i strid med god forretningsskikk, jf. markedsføringsloven § 25. Under enhver omstendighet må det legges til grunn at TVN ikke har handlet uaktsomt. Det vises til at den informasjonen TVN mottok i tilknytning til inngåelsen av opsjonsavtalen med Silverback var offentlig tilgjengelig og ikke egnet til illojal utnyttelse. Videre vises det til at beslutningen om å lage en norsk versjon av FOTC ikke innebærer en illojal konkurransehandling - beslutningen

skapte ikke annet enn en naturlig konkurranse om seerne mellom TVN og TV3. TVN hadde ikke kunnskap om hva Monster visste eller ikke visste om produksjon av CDWM for Viasat, og fikk heller intet konkurransefortrinn. TVN benyttet seg kun av det frie leverandørvalg. Heller ikke kringkastingen av 4SM i en overlappende tidsslott kan innebære en krenkelse av markedsføringsloven § 25 fordi det nettopp er slik TV-kanaler konkurrerer om seerne.

Under enhver omstendighet følger det av passivitets- og reklamasjonshensyn at det vern markedsføringsloven ellers ville gi saksøkernes interesser er gått tapt på grunn av unnlåtelsen av å aksjonere, jf. RG-1981-418 (Eidsivating lagmannsrett) side 424. Det vises til at ITV-selskapene har akseptert FOTC i Ungarn/Romania, at det var produsert 400 programmer sommeren 2009 og at det gikk 15 måneder før ITV-selskapene gikk til sak i Norge. Videre vises det også til Katrine Littles forklaring for Oslo byfogdembete om at FOTC ble ansett å ha en tilstrekkelig distanse til CDWM-formatet.

For det tilfellet at retten skulle komme til at vernet etter markedsføringsloven ikke er falt bort på grunn av passivitet/konkludent atferd, må det subsidiært legges til grunn at saksøkernes unnlåtelse av å reagere innen rimelig tid vil måtte få betydning for vurderingen av om TVN har foretatt en urimelig etterlikning, jf. markedsføringsloven § 30. Det samme gjelder uaktsomhetsvurderingen med hensyn til om TVN hadde grunn til å tro at ITV-selskapene aksepterte FOTC som format.

3. Erstatning i kontrakt

Prinsipalt må saksøkernes krav mot TVN avvises idet opsjonsavtalen mellom TVN og Silverback inneholder en klausul om at tvister skal løses ved voldgift i Sverige. Oslo tingrett følgelig ikke er kompetent til å avgjøre spørsmålet. Subsidiært må de saksøkte frifinnes fordi opsjonsavtalen er opphørt. TVN har i opsjonsavtalen uansett ikke anerkjent at CDWM-formatet har rettslig beskyttelse, og avtalen inneholder heller intet forbud mot å lage et konkurrerende program.

4. Erstatning utenfor kontrakt / vederlagskrav

Saksøkerne kan ikke holde TVN erstatningsansvarlig for brudd på åndsverkloven eller markedsføringsloven, jf. hhv. åndsverkloven § 55 og de alminnelige erstatningsregler.

Prinsipalt gjøres det gjeldende at det ikke foreligger noe ansvarsgrunnlag idet TVN ikke har handlet uaktsomt. De samme momenter som ved vurderingen av om det var handlet i strid med god forretningsskikk, vil her gjøre seg gjeldende. TVN hadde grunn til å tro at ITV-selskapene hadde akseptert FOTC, og at det derfor var greit for ITV at det ble laget et norsk program etter FOTC-formatet.

Subsidiært må retten legge til grunn at ikke er sannsynliggjort at det foreligger et økonomisk tap på saksøkersiden. Silverback ikke har hatt noe tapt vederlag fordi lisensen

bare kunne selges en gang i Norge – lisensen ble solgt til Viasat/TV3. Følgelig har ITV-selskapene mottatt vederlag fra Silverback, og har dermed ikke hatt noe økonomisk tap. Viasat har ikke fremsatt noe krav. Siden det ikke er ført bevis for at det foreligger et økonomisk tap på saksøkersiden, kan det ikke tilkjennes erstatning utmålt som tappt vederlag. Det er kun i de tilfeller der det ikke er mulig å finne et omsetningstap at det i stedet kan ses hen til hva et rimelig vederlag ville vært.

Atter subsidiært må saksøkernes anførsel, som først ble fremsatt under prosedyren, om at det ikke er nødvendig å sannsynliggjøre et økonomisk tap fordi det i stedet kreves et rent vederlagskrav, avskjæres som for sent fremsatt, jf. tvl. § 9-16. Det vises til at et erstatningskrav prosessuelt sett er noe annet enn et vederlagskrav, jf. forutsetningsvis Rt-2009-1568, avsnitt 45 flg.

For det tilfellet at retten finner at det foreligger et ansvarsgrunnlag, må det ved fastsettelsen av vederlaget tas utgangspunkt i markedsverdien:

Saksøkersiden har ikke ført bevis, i form av lisensavtaler eller formatvederlag, for markedsverdien til CDWM-formatet. TVN aksepterte ikke å betale 6 % av sitt totale produksjonsbudsjett til Silverback, og denne prosentsatsen kan derfor ikke anses som markedsverdien. Uansett tilsier bransjepraksis at prosentsatsen vil være avhengig av volumet, dvs. antall program per sesong. Det naturlige ville være å ta utgangspunkt i et formatvederlag på 1 000,- Euro per program.

Forutsatt at det foreligger et ansvarsgrunnlag, aksepterer Monster at utmålingen tar utgangspunkt i at Monster skulle betale 25 % i dekningsbidrag. Imidlertid er det dekningsbidraget slik det fremgår av det faktiske produksjonsbudsjettet Monster satt opp for CDWM-formatet som må legges til grunn, dvs. 1,4 millioner x 2 x 25 % = kr 700 000,-.

Etter norsk rett kan det ikke kreves påslag eller straffeerstatning. Dette ville medført et klart brudd med tradisjonell norsk erstatningsrett, jf. skl. § 4-1. Det er kun spredte eksempler fra underrettspraksis om at det i de helt klare tilfellene kan gis tilleggserstatning.

Viasat kan ikke kreve erstattet tap omsetning da dette, til tross for provokasjoner fremsatt fra de saksøkte, ikke er dokumentert. Det vises til manglende fremleggelse av regnskap og omsetningstall. Kokviks beregning av tap på grunn av reduserte seertall viser kun differansen mellom Viasats ønsketenkning og det virkelige. Viasats forventninger er ikke etterprøvbare, og kan ikke danne grunnlag for erstatning. For øvrig må det ses hen til at offentlig tilgjengelige seertall viser at TV3 har hatt en økning i seertall etter lanseringen av "Klokka åtte hos meg", og at det derfor ikke kan anses dokumentert at det foreligger en seerflukt fra TV3 til TVN. Heller ikke Silverback har etterkommet krav om innsyn i regnskaper mv. Imidlertid har Silverback fra 2008 til 2009 fordoblet omsetningen, jf.

vitneforklaringene fra Bråkenhielm og Manfred. Anførselen om at markedet for CDWM nå er dødt i Skandinavia er for det første ikke bevist, og kan uansett ikke føre frem på grunn av manglende årsakssammenheng med TVN og Monsters handlinger - det er ProSiebenSat1 som har eksportert FOTC-formatet til blant annet Skandinavia. Når det gjelder ITV-selskapene, har saksøkernes bevisførsel vært begrenset til Fawcetts vitneforklaring der hun redegjorde for en jevn økning av omsetningen knyttet til formatvederlag og ferdige programmer i perioden 2007 til 2009. Det er imidlertid ikke ført bevis for at ITV-selskapene kunne solgt mer dersom en tenker seg 4SM borte, og tap knyttet til redusert omsetning er ikke sannsynliggjort.

Det kan ikke tilkjennes erstatning for tapt goodwill i betydningen redusert forretningsverdi. Det vises til at det ikke har vært noen bevisføring knyttet til de enkelte leddene i beregningene som Fawset redegjorde for i sin vitneforklaring. Fawset hadde dessuten ikke neddiskontert beløpene.

Viasats anførsel om tilkjenning av erstatning for anført manglende enerett i Norge, kan ikke føre frem. Viasat har eneretten i Norge til CDWM-formatet, 4SM bygger på FOTC-formatet. Uansett er det ingen bevisføring knyttet til et eventuelt mertap for Viasat ved å ikke ha monopol i Norge. Tvert om vil en enelisens kunne gi en ekstraverdi, men ingen kostnader knyttet til opprettholdelse.

Det er ikke hjemmel til å kreve vederlagskrav ved brudd på markedsføringsloven

5. Berikelseskrav

Saksøkernes subsidiære krav om at de saksøkte skal avstå sin nettofortjeneste kan ikke føre frem. Prinsipalt anføres det at det ikke er grunnlag for et berikelseskrav idet CDWM-formatet ikke er et åndsverk. For det tilfellet at det må anses som et åndsverk og at det foreligger en krenkelse, må det subsidiært legges til grunn at TVN ikke har hatt noen nettofortjeneste da produksjonen av 4SM har medført en økning i programkostnader sammenliknet med tidligere sendinger av billige amerikanske serier. Saksøkerne har ikke hatt noen bevisføring vedrørende en eventuell langtidseffekt av kringkastingen av 4SM. For det tilfellet at retten skulle komme til at det foreligger en krenkelse av enkeltelementer i CDWM-formatet, og at TVN har hatt en nettofortjeneste, så er det kun de elementene som er tyvlånt som må danne grunnlag for merverdiberegningen, jf. Ot.prp.nr. 26 (1959-60) side 110.

Et eventuelt berikelseskrav kan ikke i medhold av åndsverkloven § 55 fremmes av andre enn "fornærmede". Dette innebærer at det kun er ITV S som kan fremme et berikelseskrav, og at de saksøkte under enhver omstendighet må frifinnes for berikelseskrav fremsatt av Viasat, Silverback og ITV G.

Det er ikke på ulovfestet grunnlag hjemmel til å kreve avståelse av nettofortjeneste ved brudd på markedsføringsloven

6. Solidaransvar

TVN er ikke solidarisk ansvarlig sammen med Monster hva gjelder vederlagskrav eller berikelseskrav.

7. Ytringsfriheten

Hvis retten skulle kommet til at CDWM-formatet er et åndsverk og at produksjon og kringkasting av 4SM innebærer en krenkelse av denne opphavsretten, påberopes ikke ytringsfriheten. Ytringsfriheten vil imidlertid være et tungtveiende moment ved vurderingen av om det foreligger brudd på markedsføringsloven Det vises til at det skal mye til å forhåndssensurere ytringer. Selv om underholdning ikke ligger i kjernen av ytringsfriheten etter Grunnloven § 100, kan det ikke utelukkes at også underholdning kan inneholde samfunnskritiske holdninger.

TVN sin påstand:

1. TVNorge AS frifinnes.
2. ITV Studios Ltd., ITV Global Entertainment Ltd., Silverback AB og Viasat Broadcasting UK Ltd. dømmes in solidum til å betale TVNorge AS sine sakskostnader.

Monster sin påstand:

1. Monster Entertainment AS frifinnes.
2. ITV Studios Ltd., ITV Global Entertainment Ltd., Silverback AB og Viasat Broadcasting UK Ltd. dømmes in solidum til å betale Monster Entertainment AS sine sakskostnader.

V Rettens vurdering

1. Åndsverkloven

Det er ikke bestridt at et enkelt TV-program kan ha opphavsrettslig vern, jf. åndsverkloven § 1 annet ledd nr. 5. Retten skal ikke ta stilling til hvorvidt TV-formater generelt kan ha opphavsrettslig vern. Spørsmålet er om CDWM-formatet nyter slikt vern, samt om det eventuelt er ettergjort.

Etter åndsverkloven § 1 første ledd har den som skaper et åndsverk opphavsrett til åndsverket. I annet ledd fremgår det at åndsverk skal forstås som

”litterære, vitenskapelige eller kunstneriske verk av enhver art og uansett uttrykksmåte og uttrykksform [...]”

I nærværende sak blir det avgjørende hvor den nedre grense for hva som kan anses som åndsverk skal trekkes. Selve lovteksten gir liten konkret veiledning for hvor denne grensen skal trekkes. Lovforarbeidenes formulering om at verksbegrepet krever en ”frembringelse” som ”representerer en innsats av skapende åndsarbeide” på det ”litterære, vitenskapelige eller kunstneriske område” som ”iallfall i noen grad er uttrykk for original og individuelt skapende åndsvirksomhet fra opphavsmannens side”, kan tale for at terskelen for at noe kan anses som et åndsverk ikke bør være for høy, jf. Ot.prp.nr.26 (1959-1960) side 12.

De krav som stilles til verkshøyde vil imidlertid kunne variere ut fra hvilken kunstart eller uttrykksmåte det er tale om. Innen brukskunstens/kunstindustriens område er det i forarbeidene tatt til orde for et relativt strengt krav om kunstnerisk og individuelt preg for å få opphavsrettslig vern. Dette er fulgt opp av Høyesterett i dommen inntatt i Rt-1962-964 (Wegner-dommen):

”Når jeg på denne bakgrunn skal ta standpunkt til om Wegners bord er et åndsverk i lovens forstand, vil jeg først understreke at selve ideen om en kombinasjon av sofabord og sybord ikke isolert sett kan få rettsvern etter åndsverksloven; [...]. Men det samme må etter min mening også gjelde ideene om den runde sykurven i peddingrør og plasseringen av denne kurven i en treramme under skuffen på bordet. [...] Etter min mening kan en opphavsrett for Wegner ikke under noen omstendighet gå så langt, at de ideer som her er kommet til uttrykk får rettsvern etter vår åndsverkslov, således at andre av den grunn er avskåret fra å bruke de samme ideer. Slik jeg ser det er man her utenfor det kunstneriske område.”

I forarbeidene er det også uttalt at det for sceneinstruksjon må stilles strenge krav til verkshøyde. Selv om forestillingen ”Huldra i Kjosfossen” som ble fremført langs Flåmsbanen ikke var å anse som sceneinstruksjon, synes Høyesterett å ha lagt til grunn et strengt verkshøydekrav idet forestillingen etter sin art lå nært opptil iscenesettelse, jf. Rt-2007-1329 (Huldra i Kjosfossen). Dette taler for at trinnhøyden for åndsverk kan variere også utenfor de verksarter som er særskilt nevnt i lovtekstens eksemplifisering og/eller i forarbeidene.

Det er på det rene at begrepet ”åndsverk” må avgrenses mot ideen bak verket, som må anses som det åndelige felleseie. Følgelig må man kunne bygge på ideer og tanker som andre har tenkt før. Dette utgangspunkt må imidlertid presiseres, og det vises til følgende uttalelse i juridisk teori, jf. Ole-Andreas Rognstad, Opphavsrett, 2009, (heretter Rognstad), hhv. side 79 og 89:

”Vår åndsverklov stiller imidlertid ikke krav om nedtegning eller fiksering, verken generelt eller for visse verksarters vedkommende, og det fremgår klart av forarbeidene at et slikt krav ikke kan innfortolkes i loven.”

”[...] det erkjennes at ideene slik de er materialisert i selve åndsverket, har opphavsrettslig relevans.”

Videre er det på det rene at det ikke er verkets kunstneriske kvalitet, men dets art som i utgangspunktet avgjør om et åndsverk foreligger. Også skisser og improvisasjoner kan etter en konkret vurdering ha verkshøyde.

Når det gjelder spørsmålet om opphavsrettslig vern av TV-formater spesielt, er ikke retten kjent med at det foreligger noen norske avgjørelser utover Oslo byfogdembetes kjennelse av 16. september 2009, jf. kapittel II ovenfor.

I juridisk teori er det en viss skepsis knyttet til TV-formaters eventuelle verkshøyde. Det vises til Are Stenvik, Tidsskrift for forretningsjus, hefte 4, 2002 side 483, (TFF-2002-483), der følgende uttales på side 552 flg:

Rettslitteraturen synes generelt å ha stilt seg skeptisk til opphavsrettslig beskyttelse av TV-formater.

[...]

Et mulig opphavsrettslig vern for TV-formater og andre forretningskonsepter må nemlig, her som ellers, i praksis ta utgangspunkt i en fysisk manifestasjon – eventuelt flere – av konseptet (verket), dvs. i et *eksemplar*, som for TV-formater kan være selve filmopptaket [...]. Dette betyr at bare de elementer i konseptet som fremtrer for omverdenen gjennom eksemplaret kan anses som en del av verket, som vil være relevante ved krenkelsesvurderingen. [...] Dette betyr at de såkalte konsepter eller formater neppe vil nyte noe vern som går ut over den beskyttelse de har som filmverk, brukskunst e.l.”

Stenviks uttalelser støttes i Rognstad, Opphavsrett, side 90:

”Det fremstår i alle fall som noe enkelt å avvise at formater kan ha opphavsrettslig vern utelukkende på grunnlag av idélæren. Et annet spørsmål er hvilken beskyttelse et slikt vern gir fremfor vernet for TV-programmer som filmverk.”

Uttalelsene i juridisk litteratur taler for at det innen formatindustrien må stilles strenge krav til hva som kan anses som åndsverk, og at terskeluttalelsen Høyesterett legger til grunn i Wegner-dommen også vil være relevant i nærværende sak.

Internasjonal rettsenhet bør etterstrebes på opphavsrettens område. Det vises til lovgivers uttalelser i forarbeidene om betydningen av nordisk samordning spesielt og internasjonal harmonisering generelt, jf. Ot.prp.nr.46 (2004-2005) punkt 2.3 og 2.5 og Ot.prp.nr.54 (1994-1995) punkt 2.2 og 2.3. Spørsmålet er således om det finnes relevante internasjonale tolkningsfaktorer som bør tillegges vekt.

Etter det retten forstår er det svært lite relevant internasjonal rettspraksis. Imidlertid kan det vises til en dansk avgjørelse der Celador Productions Ltd. ville stanse Danmarks Radios

relansering av "Kvit eller Dobbel" idet det ble hevdet at denne nye versjonen krenket "Vil du bli millionær?". Gladsaxe Fogderet uttalte følgende i sin kjennelse av 25. mai 1999, som ble stadfestet av Østre Landsret (UfR 1999-1762):

"Der gives endvidere rekvisitus [Danmarks Radio] medhold i, at et TV-format er en samling idéer og principper, som isolert set ikke ydes ophavsretlig beskyttelse. Den omstendighet at der faktisk selges TV-koncepter, medfører ikke, at disse er ophavsretligt beskyttet. [...] Den konkrete udforming af et TV-program kan imidlertid være ophavsretligt beskyttet. For at bedømme, om rekvisitus i denne relation har krænket rekvirenten, skal der foretages en lighedsbedømmelse. Det afgørende for krænkelse er, om der på væsentlige og afgørende punkter er et sådant sammenfald mellom de to programmer, at de kan siges at udgøre samme værk. Beskyttelsen er meget snæver. Retten finder, at der er så væsentlige forskelle i navn, musikk og underholdningsmomentet, at de to programmer ikke kan antages at udgøre samme værk."

Ved Glostrup (Danmark) Fogderets kjennelse av 1. juni 2010, ble begjæringen fra ITV G, ITV S og Silverback om at SBS TV A/S (et selskap i P7S1-konsernet) skulle forbyse kringkasting mv. av den danske utgaven av 4SM, nektet fremmet idet fogderetten ikke fant det sannsynliggjort at SBS TV A/S hadde krenket opphavsretten. Kjennelsen er imidlertid ikke rettskraftig.

Tysk Høyesterett har i avgjørelsen inntatt i GRUR-2003-876 lagt til grunn at et fransk TV-konsept, som gikk ut på at barn ble tatt opp på scenen for å synge kjente sanger, ikke hadde vern etter tysk opphavsrett. I begrunnelsen ble det særlig vist til at formatet var for "løst" til at det kunne sies å ha noen form som gjorde det egnet til å være et verk.

I forbindelse med en anke til Nederlands Høyesterett, har den nederlandske Høyesteretts Generaladvokat ved uttalelse av 6. februar 2004 vist til at underretten hadde kommet til at "Big Brother" krenket TV-serien "Survivor". Retten er imidlertid ikke enig med saksøkerne om at denne uttalelsen fra Generaladvokaten kan tillegges rettskildemessig vekt av betydning i nærværende sak.

Internasjonal juridisk teori på område trekker i retning av at TV-formater i sin generelle form ikke er vernet. I dansk teori har det imidlertid blitt tatt til ordet for at de TV-formater som i formen er svært detaljerte og konkrete bør ha vern etter en de lege ferenda betraktning, jf. Jans Schovsbo og Morten Rosenmeier, Immaterialret, 2008, side 90.

Retten finner etter ovennevnte gjennomgang av nasjonale og internasjonale rettskilder, at det avgjørende også på formatindustriens område blir hvorvidt ideen har materialisert seg i et verk som gir uttrykk for en original og individuelt skapende åndsvirksomhet.

I den internasjonale formatbibelen til CDWM beskrives formatet innledningsvis slik:

”CDWM is a daily stripped, location-based show. Over five days, five people who’ve never previously met will look round each other’s homes, sample each other’s cooking, and pass judgement on each other’s entertaining skills. ”

Videre legges det til grunn at kjernen i hvert program, slik dette er beskrevet i formatbibelen, er forberedelsene til og gjennomføringen av middagsselskapet, mens det underliggende plot er klasseskiller samt personlige og kulturelle motsetninger. Deltakerne skal etter tur være vertskap for hverandre, og vil på denne måten konkurrere om å være den beste kokken/verten(-innen). Vinneren får en pengepremie. På det konkrete plan gir formatbibelen blant annet anvisning på hvordan programmet skal forløpe. Dagens vert og deltakerne presenteres (senere i uken rekapituleres tidligere presentasjoner av gjestene), og vertens planer og gjestenes forventninger avdekkes. Deretter får seerne følge vertens forberedelser, gjestenes separate ankomster, gjestenes snoking rundt i vertens hjem, gjennomføringen av middagsselskapet, deltakernes evaluering av kvelden og stemmegivning/kåring av ukens vinner. I bibelen er det også en del informasjon om hvordan produsenten kan finne frem til de best egnede amatør-deltakerne. Videre finner en forslag til teknisk utstyr, sammensetningen av filmteamet og til hvordan opptakene kan utføres skritt for skritt.

Formatbibelen stiller ingen krav til hva slags grafikk, musikk eller tittel programmet skal ha, og formatet kan i følge vitneforklaringen til Fawcett tilpasses de enkelte TV-territorier, men ikke mer enn at ITV S finner at lisenshaverne fortsatt holder seg til formatet. Saksøkerne har anført at elementene i seg selv ikke er vernet, men at de er sammensatt og strukturert på en slik måte at formatet gis særpreg. Det er fra saksøkersiden særlig fremhevet at bruken av en såkalt ”voice over” var ny i denne genren, og at dette elementet viser originalitet.

Retten finner det klart at en nedtegning av ideen om å lage en TV-stripe der fire mennesker spiser middag hos hverandre på tur, for deretter å kåre en vinner, ikke kan anses om et åndsverk i lovens forstand. Spørsmålet blir da om måten Nell Butler satte elementene sammen på i CDWM-formatet tilsier at ideene på denne måten har blitt materialisert i et åndsverk. Saksøkerne har eksemplifisert disse elementene til å være bruk av striper gjennom uken, konkurransen om å være beste vert/lage den beste maten, presentasjon av meny, oppbygningen i sekvenser avbrutt av intervjuer om deltakernes synspunkter/forventninger og bruk av kommentatorstemme. Imidlertid må det etter bevisførselen legges til grunn at formatet også gir rom for variasjoner. Det vises til at formatet ikke har lagt noen bestemte føringer på områder som ofte gir særpreg, slik som grafikk, kjenningsmelodi og tittel. I følge saksøkerne vil formatet også kunne romme både deltakere som er amatørkokker og deltakere med en viss kjendisstatus, og at det er mange muligheter for tilpassninger som kan gjøres innen formatet - såfremt det innhentes samtykke fra rettighetshaveren.

Retten legger etter dette til grunn at CDWM-formatet, sammenliknet med eksempelvis studiobaserte formater som Jeopardy, må anses å være i den nedre enden av skalaen når det gjelder et formats fasthet og struktur.

På denne bakgrunn kan ikke retten se at formatets sammensetning og struktur har tilstrekkelig originalitet og særpreg til at de ideer som har kommet til uttrykk i formatet får rettsvern etter åndsverkloven, således at andre av den grunn er avskåret fra å bruke de samme ideer. Formatet anses derfor å ligge utenfor det kunstneriske område. Saksøkernes anførsel om at den skapende innsats er stor idet det er brukt store ressurser på å utvikle formater generelt, samt at CDWM-formatet er anerkjent som et format med særpreg idet det er lisensiert til 25 land, endrer ikke ved denne vurdering. I denne sammenheng bemerkes det at dersom et TV-format som er så løst og generisk i formen som CDWM skulle nyte opphavsrettslig vern, ville det for andre aktører i bransjen være svært liten forutberegnelighet knyttet til hva en påstått etterlikning skulle kunne vurderes opp mot i krenkelsesvurderingen.

Spørsmålet blir etter dette om et eksemplar av CDWM-formatet må anses krenket av 4SM, dvs. om det foreligger en ulovlig utnyttelse. Ved denne krenkelsesvurderingen må de to fremviste episodene av den engelske CDWM-stripen som ble sendt på Channel 4 sammenliknes med den fremviste episoden av 4SM som ble sendt på TVN.

Ved denne objektive vurderingen må det særlig ses hen til at format- og kunstindustrien begge har det til felles at det her vil være et noe mer utpreget behov for å bygge på tanker og ideer som andre har tenkt før – eksempelvis vil dette i formatindustrien være tilfelle for oppbygningen og innholdet i matprogrammer, spørreprogrammer, nyhetsprogrammer, dokumenterer, sportssendinger, mv. Følgelig må den opphavsrettslige beskyttelse som de enkelte episoder nyter godt av begrenses til de mer nærgående etterlikninger idet frembringelser innen denne genre etter sin natur i stor utstrekning vil inneholde elementer som ikke er beskyttet av opphavsretten, jf. Rongstad side 138. Tilsvarende betraktninger ble også lagt til grunn av dansk Høyesteretts i avgjørelsen inntatt i UfR-2001-747 (Tripp Trapp-stolen). Også formatindustrien og TV-bransjen synes å ha akseptert nærgående produksjoner. Det vises eksempelvis til eksistensen av formater som "Skal vi danse" vs. "Dansefeber", "CDWM" vs. "House Guest" vs. "Wie is de Chef?", "Idol" vs. "X-Factor", "Robinson-ekspedisjonen" vs. "Survivor", "Top Model" vs. "Make Me a Supermodel", "Super Nanny" vs. "Nanny 911", "The Singing Bee" vs. "Don't Forget the Lyrics" vs. "Kan du teksten?", "Hell's Kitchen" vs. "Top Chef" og "Strictly Come Dancing" vs. "Dancing On Ice", etc.

Når det gjelder den konkrete sammenlinkningen mellom spesialepisoden av den engelske CDWM-stripen der alle deltakerne hadde en viss kjendisstatus (kringkastet medio 2006) og 4SM-episoden med Edward Schultheiss som vert (kringkastet august 2009), vil ikke de saksøktes anførsel om at 4SM bygger på FOTC-formatet i stedet for CDWM-formatet ha

særlig relevans all den tid Monster også hadde hatt tilgang til CDWM-bibelen og noen engelske og svenske episoder som allerede var sendt på luften. Etter bevisføringen ville TVN nødvendigvis også ha hatt kjennskap til kringkastede episoder av CDWM-formatet.

Det synes imidlertid ikke å være bestridt at episodene som sammenliknes har flere likhetstrekk når det gjelder oppbygning og struktur rundt stripen, der tematikken i krote trekk er et middagsselskaps forberedelser, forventninger, gjennomføring og evaluering med konkurranse. Imidlertid vil det etter rettens vurdering være av avgjørende betydning om 4SM-episoden inneholder elementer som er av en slik art og/eller omfang at episoden likevel ikke har lagt seg så nært CDWM-episoden at det må anses å foreligge en etterlikning i åndsverklovens forstand.

Etter bevisførselen legges det til grunn at det i 4SM-episoden først og fremst fokuseres på å gi seerne et innblikk i kjendisenes personlighet, der deltakernes særpreg søkes fremhevet på en positiv måte. Det vises også til at samtalen under måltidet i 4SM er en like lang sekvens som hele CDWM-episoden. I CDWM-episoden synes matlagingen og konkurranseelementet å være mer sentralt enn i 4SM-episoden, noe som også understrekes av at vinneren får en pengepremie mot en mer symbolsk premie i 4SM. Videre er det en forskjell at det i CDWM-episoden med kjendiser var et sentralt poeng at de andre gjestene skulle snoke rundt i huset til verten - gjestene fant ting som kunne skape morsomme situasjoner, gjerne på bekostning av verten. Den fremviste 4SM-episoden ble ikke tatt opp i kjendisens/vertens hjem, da "house proud" (som omtalt av Nell Butler som en av grunnsteinene i CDWM-formatet) ikke fremstår som sentralt i 4SM-episoden. I 4SM-episoden finner en i stedet et (fast) underholdningsinnslag i regi av verten. Når disse forskjellene, som hver for seg ikke er veldig store, sammenholdes med det faktum at verken tittel, grafikk eller musikk er likt, finner retten at 4SM etter en helhetsvurdering ikke fremstår som et verk med tilstrekkelig nærhet til CDWM-episoden med kjendiser. 4SM kan således verken anses som en etterlikning eller ulovlig bearbeidelse av et åndsverk.

På bakgrunn av denne drøftelsen anses det ikke nødvendig å foreta en krenkelsesvurdering av CDWM-episoden med Mr. Tartee (amatørkokker) og 4SM-episoden med Edward Schultheiss (kjendiser), der forskjellene er større på grunn av den tydelige oppbygningen rundt den negative interaksjon som oppstår mellom svært forskjellige mennesker, dvs. det såkalte "bitch angle" som tydelig fremtrer i Mr. Tartee-episoden.

Det kan uansett bemerkes at det ikke er forbudt å la seg inspirere. Det vises her til Høyesteretts følgende uttalelser i Rt-1962-964 (Wegner-dommen):

"At Rolf Sand hadde fått kjennskap til disse ideer ved å se Wegners bord på utstillingen i København og ved å ha katalogen med fotografiet av dette bordet foran seg da han laget 'Björg', kan i denne forbindelse ikke spille noen rolle.

Videre må det være klart at Sand som andre måtte kunne lage sitt bord i vår tids enkle stil [slik også Wegners sybord var]. Under disse omstendigheter måtte bordene bli så vidt like at det var en viss fare for forveksling. Men dette er etter åndsverkloven ikke tilstrekkelig til å konstatere at det foreligger en ulovlig etterlikning.”

Det fremstår etter bevisføringen som uklart om noen av saksøkerne har opphavsretten til CDWM-episodene som ble sendt på Channel 4, og således hvilken rettslig interesse saksøkerne har i å få avklart dette spørsmålet. Retten finner ikke grunn til å gå nærmere inn på saksøkernes pretensjon om rettslig interesse da 4SM etter det ovennevnte uansett ikke anses som en etterlikning av CDWM-episodene i åndsverklovens forstand. Av samme grunn anses det heller ikke nødvendig å ta stilling til hvorvidt de saksøktes handlinger etter åndsverkloven skal vurderes samlet med hensyn til produksjon og kringkasting.

Når det gjelder spørsmålet om 4SM krenker stripen ”Klokka åtte hos meg” med amatørkokker, er det de to fremviste episoder som må danne utgangspunkt for rettens vurdering. Etter bevisføringen må det legges til grunn at programmene er relativt like, men at det er forskjeller når det gjelder elementer som har evne til å gi et visst særpreg, slik som grafikk, musikk, tittel og det faktum at ”Kokka åtte hos meg” baserte seg på ukjente deltakere, mens 4SM utelukkende benyttet kjendiser som deltakere i sine program. I ”Klokka åtte hos meg” er det også et poeng at et nytt sted i landet presenteres hver uke. Etter bevisførselen legges det videre til grunn at kjendisene i 4SM i større grad enn amatørerne i ”Klokka åtte hos meg” instrueres i hvordan de skal opptre og hva de skal snakke om. Videre bemerkes det at de to programkonseptene synes å tiltrekke seg en noe forskjellig seergruppe – den ene er mer interessert i kjendisstoff, mens den andre er mer interessert i matlaging, interiør og sosiokulturelle forskjeller. Det var også noen mindre forskjeller i måten eksempelvis menyene ble presentert på, gjestenes ankomst og hvordan poenggivningen var lagt opp. 4SM hadde en times varighet inkludert reklamepauser, mens ”Klokka åtte hos meg” varte i 30 minutter inkludert reklamepauser, uten at dette etter rettens vurdering isolert sett har særlig betydning.

Retten finner etter en helhetsvurdering av ovennevnte momenter at 4SM ikke har en slik nærhet til ”Klokka åtte hos meg” at den må anses som en etterlikning eller ulovlig bearbeidelse i åndsverklovens forstand. Det vises til at det på dette område må aksepteres at opphavsretten begrenses til kun å verne mot de mer nærgående etterlikninger. For øvrig bemerkes det at TVNs første episode av 4SM ble kringkastet en uke før TV3 kringkastet første episode av ”Klokka åtte hos meg”. Hvorvidt det eventuelt foreligger enkelte likhetstrekk mellom seriene fordi begge i følge saksøkerne er inspirert av den svenske utgaven av CDWM (som ikke er fremvist for retten), synes ikke å være avgjørende for nærværende vurdering av om 4SM er en etterlikning av ”Klokka åtte hos meg”. Uansett er ikke inspirasjon i seg selv ulovlig, jf. ovenfor. At TV3 i sesong 2 endret tittelen fra

”Klokka åtte hos meg” til ”Celebert selskap”, samt la ”Celebert selskap” tettere opptil 4SM, kan TVN etter rettens vurdering ikke holdes ansvarlig for.

De saksøkte blir etter dette å frifinne for krenkelse av rettigheter etter åndsverkloven

2. Markedsføringsloven

Siden retten er kommet til at formatet ikke har opphavsrettslig beskyttelse, og at 4SM heller ikke kan anses som en etterlikning eller ulovlig bearbeidelse i åndsverklovens forstand av nevnte CDWM-produserte episoder, blir spørsmålet om de saksøkte har krenket markedsføringsloven § 30 og/eller § 25. Markedsføringsloven gir ingen enerettsposisjon, men oppstiller forbud mot visse nærmere definerte handlinger. Ved vurderingen må det ses hen til at markedsføringsloven skal anvendes med varsomhet som supplement til åndsverkloven, jf. Rt-2004-904 (Paranova-dommen), avsnitt 88.

Markedsføringsloven § 30 lyder slik:

”I næringsvirksomhet er det forbudt å anvende etterlignede kjennetegn, produkter, kataloger, reklamemidler eller andre frambringelser på slik måte og under slike omstendigheter at det må anses som en urimelig utnyttelse av en annens innsats eller resultater og fører med seg fare for forveksling.”

Det som blir avgjørende etter markedsføringsloven § 30 er hvorvidt det etter en helhetsvurdering foreligger en markedsmessig identitet (forvekslingsfare) og en utilbørlig tilegnelse av den markedsmessige innsatsen. I dette ligger det at et forbud etter bestemmelsen er betinget av at subjektive vilkår er oppfylt, nemlig at krenkeren kjente til de omstendigheter som gjorde handlingen ulovlig.

Alle saksøkerne har i medhold av markedsføringsloven gjort krav gjeldende overfor de saksøkte. CDWM-formatet må anses som et ”produkt” som beskyttes av forbudet i markedsføringsloven § 30. Det må da først tas stilling til hvorvidt 4SM må anses som en etterlikning i markedsføringslovens forstand av CDWM-formatet.

For at det i det hele tatt kan være tale om en etterlikning, må etterlikneren ha hatt kjennskap til originalen. Her er det ikke bestridt fra de saksøktes side at Monster mottok kopier av episoder av den engelske versjonen av CDWM og produksjonsbibelen for CDWM i papirformat. TVN har heller ikke bestridt at de har mottatt produksjonsbudsjettet for ett program av den svenske versjonen av CDWM og hatt tilgang til kopier av et par svenske episoder. De saksøkte har imidlertid anført at de ikke benyttet seg av denne informasjonen da 4SM ble produsert og senere kringkastet idet 4SM bygger på TV-formatet FOTC - ikke CDWM. Retten finner ikke grunn til å gå nærmere inn på dette da det etter en helhetsvurdering uansett ikke foreligger en etterlikning i mlf.s forstand. Det vises særlig til det som fremgår ovenfor om forskjellene mellom 4SM og CDWM-

formatet/CDWM-episodene hva gjelder både det innholdsmessige og ”innpakningen” i form av tittel, grafikk og musikk. Når det gjelder likhetstrekkene, bemerkes det at det innen TV-bransjen må aksepteres at konkurrenter eksempelvis baserer seg på generelle trender innen reality-genren med hensyn til hvordan programmene bygges opp for å skape fremdrift, spenning og lojale seere. Lagmannsretten la tilsvarende betraktninger til grunn for sin avgjørelse i LB-2006-3616 (LEGO-klosser). På denne bakgrunn finner retten at også mindre ulikheter kan være avgjørende.

Under enhver omstendighet finner retten at det heller ikke foreligger urimelig utnyttelse av markedsbearbeidelse. For det første fremstår det som uklart for retten hvilken markedsmessig innsats de saksøkte skal ha tilegnet seg på utilbørlig vis fra de respektive saksøkerne. Det vises til at Viasat kun har kringkastet ”Klokka åtte hos meg” i Norge, parallelt med TVNs 4SM, mens Silverback har produsert den svenske CDWM-serien og arbeidet med å selge CDWM-formatet i Skandinavia. For disse aktørene finner retten etter bevisførselen at de saksøkte ikke kan ha dratt noen nytte av betydning ut av dette arbeidet.

Når det gjelder ITV S og ITV G, legges det etter Alison Fawcetts forklaring til grunn at selskapene har brukt ikke ubetydelige ressurser på utvikling av formatet, herunder utarbeidelse av formatbibelen og en salgsbrosjyre, samt promotering av CDWM-formatet. Det vises til at formatet i dag er lisensiert til 25 land. All den tid produksjoner etter CDWM-formatet har gitt relativt gode seertall, og således gode reklameinntekter til TV-kanalene, ser ikke retten bort fra at TVN har dratt nytte av dette idet 4SM har flere likhetstrekk med CDWM-formatet og -produksjoner. Imidlertid finner retten at den mulige nytte TVN kan ha fått ut av dette ikke kan anses som urimelig. Det vises til at det ikke er ført bevis for at markedsføringen av 4SM er lagt opp på en slik måte at TVN drar nytte av noe mer enn den generelle interessen markedet har vist for programmer av denne typen. For øvrig vises det til at Monster og TVN etter bevisførselen eksempelvis ikke har benyttet seg av informasjon i formatbibelen (den var i stor utstrekning heller ikke særlig relevant for deres produksjon), men i stedet skaffet seg nødvendig kunnskap ved å overvære produksjon av FOTC i Ungarn, herunder utarbeidet de selv en minibibel. Videre ble det utarbeidet egne budsjetter og kalkyler for 4SM. På denne bakgrunn kan ikke retten se at partenes tidligere samarbeid her kan tillegges særlig vekt. For øvrig kan det bemerkes at CDWM-formatet har vært på markedet siden 2004, og at ITV S' totale inntekter på CDWM-formatet siden da beløper seg til ca. £ 82 millioner (fortjenesten på salg formatet og ferdigproduserte episoder var i 2009 ca. £ 2,3 millioner). Siden formatet sett hen til normal ”levetid” har vært på markedet en stund, vil terskelen for overtredelse av markedsføringsloven § 30 være noe høyere enn om formatet hadde vært helt nytt, jf. Rt-1994-1584 (Tomy Train-dommen) side 1588:

”Det forhold at LEGOs produkter har vært markedsført gjennom så lang tid og har fått så stor utbredelse, medfører etter min oppfatning også at behovet for vern etter

markedsføringsloven mot kompatible produkter gjør seg gjeldende med mindre styrke. LEGO må gjennom årene ha fått god dekning for utviklingskostnader og fortjeneste.”

Retten legger etter dette til grunn at det verken foreligger en etterlikning eller en urimelig utnyttelse, og at det derfor ikke er behov for å gå nærmere inn på de øvrige vilkårene som oppstilles i markedsføringsloven § 30. De saksøkte må frifinnes for overtredelse av markedsføringsloven § 30.

Spørsmålet blir da om de saksøkte kan dømmes for overtredelse av generalklausulen i markedsføringsloven § 25:

”I næringsvirksomhet må det ikke foretas handling som strider mot god forretningsskikk næringsdrivende imellom.”

Utgangspunktet er at det ikke er rom for å anvende generalklausulen ved siden av den mer spesielle etterlikningsbestemmelsen i § 30, dersom etterlikningshandlingen må anses uttømmende regulert av § 30. Skal § 25 kunne få anvendelse ved siden av § 30, må det være der det foreligger elementer i saken som ikke fanges opp av spesialbestemmelsen i § 30, samtidig som hensynet til sunn konkurranse tilsier at det bør gis et vern utover det som følger av spesialbestemmelsen, jf. Rt-1998-1315 (Iskremdommen).

Markedsføringsloven § 25 vil typisk ramme snylting og illojale konkurransehandlinger.

Når det gjelder Monster, har saksøkerne særlig vist til at Monster skulle ha avstått fra å produsere for TVN all den tid Monster hadde kjennskap til Viasats planer for sin eventuelle norske versjon av CDWM, at Viasat hadde planer om bruk av kjendiser i sesong 2 og at Viasat ønsket dem som produsent. Eventuelt skulle Monster på et tidligere tidspunkt ha forstått at FOTC-formatet lå svært tett opptil CDWM-formatet og således tidligere sagt ifra til Viasat. (Under prosedyren ble imidlertid tidligere anførsler om bevisst og utilbørlig tilegnelse av kunnskaper som senere skal ha blitt misbrukt ved produksjon av 4SM ikke opprettholdt.)

Etter rettens vurdering er det klart at det ikke anses som brudd på god forretningsskikk at Monster valgte å produsere for TVN i stedet for Viasat, selv om Monster kjente til Viasats planer. Et produksjonsselskap vil nødvendigvis måtte forhandle om produksjonsavtaler med flere TV-kanaler samtidig, og det fremstår som klart at produksjonsselskapene således vil få tilgang til sensitiv informasjon om kanalenes programplaner mv. Det er etter bevisførselen ingen holdepunkter for Monster ikke håndterte informasjon om de respektive kanalers planer med lojalitet og integritet, herunder at Monster ga Viasat beskjed om at de ikke kunne produsere for dem så snart de anså at de hadde en bindende avtale med TVN. Når det gjelder Viasats anførsel om at de først ved oppslag i VG 24. mai 2009 fikk rede på hva slags stripe TVN ville sende, bemerkes det at Trond Kvernstrøm i e-post av 28. april 2009 gikk langt da han skrev til Trygve Rønningen at han ikke kunne produsere CDWM for dem da oppdraget for TVN lå tett på CDWM. Etter dette er det vanskelig å forstå

hvordan Viasat kunne tro at TVNs stripe kunne være i samme genre som ”Noe for Hellstrøm” – særlig sett hen til at Monster var Viasats produsent for denne stripen. Den skuffelsen Viasat og Trygve Rønningen har gitt uttrykk for knyttet til det faktum at Monster tok produksjonsoppdraget for TVN, kan ikke danne grunnlag for de krav saksøkerne her har fremmet. For øvrig kan det etter bevisførselen tilføyes at Monsters opptreden synes å være i samsvar med bransjens oppfatning av hvilke normer som gjelder på området.

Slik retten forstår saksøkernes anførsler, må TVNs beslutning om å produsere 4SM basert på FOTC og kanalens rolle som kringkaster ses i sammenheng med Monsters handlinger, og vise versa. Retten kan imidlertid heller ikke i et slikt lys se at det foreligger brudd på god forretningsskikk for de saksøkte. For det første vises det til at TVNs beslutningen om å produsere 4SM basert på FOTC etter bevisførselen må anses som et resultat av Silverbacks manglende vilje - på å dette tidspunkt - til å foreta tilpassninger i CDWM-formatet etter TVNs ønsker. For det annet vises det til at TVN må anses å stå fritt til å velge produsenter, på samme måte som Viasat kunne ha fått Monster som produsent om de hadde kommet med en tydelig avklaring overfor Monster på et tidligere tidspunkt. Heller ikke valg av sendetidspunkt kan anses å være i strid med god forretningsskikk. Det er ikke lovgiverintensjonen at markedsføringsloven § 25 skal ramme den konkurransesituasjonen som her oppsto mellom kanalene.

Retten har etter dette kommet til at de saksøkte må frifinnes for brudd på markedsføringsloven § 25. Selv om det etter dette ikke er etablert noe ansvarsgrunnlag for de saksøkte, finner retten grunn til å foreta enkelte merknader til de krav som saksøkerne har fremsatt.

3. Enkelte merknader knyttet til saksøkernes fremsatte krav

Når det gjelder krav om erstatning for eventuelle brudd på opsjonsavtalen mellom TVN og Silverback, må det først bemerkes at opsjonsavtalen er opphørt slik at det ikke foreligger noe kontraktsforhold mellom TVN og Silverback. Uansett ville retten ikke hatt kompetanse til å vurdere eventuelle brudd på avtalen da TVN under henvisning til voldgiftsklausulen i avtalens punkt 17 hele tiden har motsatt seg dette. Samarbeidsavtalen mellom Monster og Silverback ble sagt opp 15. oktober 2008, og kan heller ikke danne grunnlag for nærværende erstatningskrav.

Når det gjelder saksøkernes vederlagskrav, har de saksøkte begjært kravet avvist som for sent fremsatt, jf. tvisteloven § 9-16. Retten vil til dette bemerke at et rent vederlagskrav prosessuelt sett er noe annet enn et erstatningskrav der det ved erstatningsutmålingen ses hen til hva et rimelig vederlag ville vært. Saksøkernes formuleringer i tidligere prosesskriv er noe uklare, men gir etter rettens oppfatning klart inntrykk av at det er vederlagsbetraktninger som utmålingsprinsipp det henspeiles til. Det vises særlig til

følgende formuleringer i prosesskriv av 7. juli 2010 under overskriften ”6.2 Erstatning for økonomisk tap”:

”tapet [må] som et minimum settes til et beløp som tilsvarende betaling av et rimelig vederlag...”.

Det samme gjelder saksøkernes formuleringer i sluttinnlegget av 23. august 2010. Dette taler for at vederlagskravet først ble fremsatt under hovedforhandlingen. Retten finner ikke grunn til å gå nærmere inn på dette, men viser til at krav som fremsettes for sent i utgangspunktet skal avskjæres, jf. tvisteloven § 9-16.

Siden saksøkerne under sitt avsluttende innlegg i relativt stor grad la til grunn at det ikke var nødvendig å påvise et økonomisk tap, jf. ovenfor, påpekes det at bevisføringen vedrørende spørsmålet om det forelå et økonomisk tap var noe begrenset for enkelte poster.

Det kan også påpekes det at Viasats påståtte tap av reklameinntekter heller ikke ville kunne anses sannsynliggjort på bakgrunn av en sammenlikning av Viasats forventninger om reklameinntekter og faktiske tall, uten at regnskaper, omsetningstall, mv. er søkt dokumentert.

Den største erstatningsposten er saksøkernes krav på £ 1,5 for tapt goodwill, noe som med dagens valutakurs tilsvarende ca. kr 14,1 millioner. Saksøkernes bevisførsel knyttet til denne posten begrenser seg til Alison Fawcetts partsforklaring, der hun redegjorde for ITV S' regnskapsførte totale goodwill på £ 307 millioner, og hva hun anslo at en konservativ beregning av goodwillverdien knyttet til CDWM-formatet i Norge ville være. Det ble ikke ført bevis i form av underlagsdokumentasjon, gjennomgang av beregningsmetoder, revisor, e.l. for de anslåtte verdiene, og et krav i en slik størrelsesorden ville således uansett ikke kunne anses godtgjort.

Avslutningsvis vil retten bemerke at det på bakgrunn av bevisførselen kan stilles spørsmål om alle saksøkerne er materielt berettiget til å forfølge de krav som er fremmet i nærværende søksmål, herunder om det for alle saksøkerne foreligger tilstrekkelig rettslig interesse. Det vises til at retten ikke kan se at det er ført bevis, verken ved parts- og vitneforklaringer eller fremleggelse av dokumenter, for anførselen om at lisensavgiften Silverback mottar i sin helhet viderefremmes til ITV G, som beholder 30 % og overfører det resterende til beløp til ITV S.

TVN og Monster blir etter dette å frifinne.

4. Sakskostnader

De saksøkte har vunnet saken, og har etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd krav på full erstatning for sine sakskostnader. Unntaksbestemmelsene er vurdert, men

kommer ikke til anvendelse. Det vises særlig til at avgjørelsen ikke har bydd på særlig tvil, og at saken ikke har reist særlige problemstillinger av velferdsmessig betydning.

TVN har inngitt en sakskostnadsoppgave på kr 1 074 610,00 eks. mva., hvorav kr 986 480,- eks. mva. utgjør salærkrav. Det er totalt medgått 472 arbeidstimer, hvorav 115 timer medgikk til gjennomføring av 6-dagers hovedforhandling og forberedelse mellom rettsdagene.

I motsetning til de øvrige aktører var Monster ikke trukket inn i den forutgående forføyningsaken, og har inngitt en kostnadsoppgave på kr 1 205 237,- eks. mva., hvorav kr 1 157 224,- eks. mva. utgjør salærkrav. Det er totalt medgått 491,5 arbeidstimer, hvorav 114 timer medgikk til gjennomføringen av hovedforhandlingen og forberedelse mellom rettsdagene.

Til sammenlikning innga Viasats prosessfullmektig en salæroppgave på kr 1 525 125,- inkl. mva., hvorav kr 1 296 450,- eks. mva. utgjorde salær (603 arbeidstimer). Saksøker nr. 1, 2 og 3 sin prosessfullmektig innga en sakskostnadsoppgave på kr 1 889 183,- inkl. mva., hvorav kr 1 318 500,- eks. mva. utgjorde salær (879 arbeidstimer).

De fremlagte kostnadsoppgavene fremstår som noe høye, men retten finner at det ikke er nedlagt mer arbeid og ressurser i saken enn det som ligger innenfor det nødvendige. For øvrig vises det til at saksøkerne ikke hadde noen innsigelser til de saksøktes kostnadsoppgaver. De saksøktes kostnadsoppgaver legges etter dette til grunn.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist grunnet avvikling av andre saker.

SLUTNING

1. TVNorge AS frifinnes.
2. Monster Entertainment AS frifinnes.
3. ITV Studios Ltd., ITV Global Entertainment Ltd., Silverback AB og Viasat Broadkasting UK Ltd. dømmes in solidum til innen 2 – to – uker å betale 1 074 610 – enmillionogsyttifiretusensekshundreogti 00/100 – kroner i sakskostnader til TVNorge AS.
4. ITV Studios Ltd., ITV Global Entertainment Ltd., Silverback AB og Viasat Broadkasting UK Ltd. dømmes in solidum til innen 2 – to – uker å betale 1 205 237 – enmilliontohundreogfemtusentohundreogtrettisyv 00/100 – kroner i sakskostander til Monster Entertainment AS.

Retten hevet

Mari Kimsås

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegjensstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegjensstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankedomstolen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.